

СТ А Н О В И Щ Е

във връзка със защита на дисертация
 за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
 по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и
 застраховка (застраховане)“

Автор на становището: доц. д-р Жельо Стойчев Христозов – ВУЗФ, София

Настоящото становище е изготвено въз основа на Заповед № 1055/27.10.2017 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, с което съм определен за външен член на научното жури във връзка с дисертационния труд „Възможности за разширяване на дела на застраховането в икономиката на България“ с автор Василена Георгиева Стоева и научен ръководител доц. д-р Венцислав Василев за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (застраховане)“.

Като член на научното жури получих достъп до всички документи и материали по защитата, които са оформени грижливо и дават възможност за обективна и пълна оценка на дисертационния труд в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за приложението му и Правилника за прилагане на ЗРАС в СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Предмет на научното изследване е мястото и застраховането в икономиката на Р. България. Обект на изследване е състоянието на застрахователната дейност, като част от икономиката на страната. Обема на дисертационния труд е 156 (сто петдесет и шест) страници и съдържа: увод, три глави, заключение, декларация за оригиналност и достоверност, списък на цитираната и използвана литература, приложения. Докторантката е изучила и познава добре литературата по проблема, като са използвани и коректно цитирани общо 128 източника, от които: 75 български литературни източника, 6 чуждестранни литературни източника и 47 интернет източника. Няма цитирани нормативни източници. Приложенията са 18, всичките в табличен вид, с общ обем 18 страници.

Структурата, която предлага докторант Василена Стоева, следва логиката на изучавания проблем. Работата е със стегната структура, съразмерност между отделните глави, точки и подточки, с доказани връзки и зависимости между отделните части.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

1. Преценка на актуалността и разработеността на изследвания в дисертационния труд проблем

Представената дисертация е актуална със спецификата на изследваната проблематика, съдържанието си и приложените изследователски подходи и методи. Тя обективно и реално представя качествата, уменията и възможностите на докторантката като изследовател в конкретната област на науката и практиката.

Представената дисертация е ориентирана и апробирана чрез реални данни и индикатори, валидни за българската застрахователна практика. В нейното съдържание могат да се намерят проблемни области, формулировки и други съществени въпроси, както и възможни отговори, авторови становища, варианти и пътища за тяхното решаване.

Представеният дисертационен труд е посветен, на актуален проблем, свързан с възможностите за увеличаване дела на застраховането в икономиката на страната. Актуалността на разглежданата проблематика се определя от ключовата роля, която играе застрахователния сектор за запазване на стабилния икономически растеж на всяка една икономика, покривайки негативното проявление на голяма гама от рискове, които нанасят щети в огромни размери.

Във въведението на дисертацията добре са очертани обектът, предметът, целите и задачите, както и ползваната методология.

Формулираната изследователска теза, че: *„са налице възможности за разширяване обема на застрахователната дейност и за увеличаване на нейния дял в националната икономика“*, се защитава в изложението.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Представената дисертация има подчертана теоретическа значимост, базирана на авторовите изследвания в разглежданата област. Добре изградената структура на съдържанието е позволила на докторантката да развие теоретичните, методологичните и в по-слаба степен практико - приложните трактовки в логически обвързана последователност и разбираемост на иначе сложната материя и терминология на разглежданата проблематика за разкриване на възможностите за увеличаване дела на застраховането в икономиката на България.

Дисертационният труд се характеризира с познаване на материята и научна логика в представянето на резултатите. Налице е адекватна аргументация в защита на тезата и предлаганите решения по разглежданата проблематика.

3. Мнение до колко авторефератът отразява точно и пълно труда

Авторефератът отразява съдържанието на дисертацията, като съдържа в себе си необходимата информация и акценти от проведеното изследване. В него коректно и цялостно е представена дисертацията, приносните моменти и основните изводи в текста.

III. Научни и научно приложни приноси на дисертационния труд

В дисертационен труд се съдържат научно – теоретични резултати с характер на приноси , а именно:

➤ Позициониране на застраховането в икономиката на България.

➤ Разкриване потенциала на здравното застраховане за намаляване на личните плащания за медицинска помощ и редуциране на държавните разходи за здравеопазване.

➤ Изложената възможност за засилване ролята на пенсионното застраховане както за осигуряването на допълнителен доход след излизане в надтрудоспособна възраст, така и за облекчаване натиска върху пенсионната система.

➤ Даденото предложение за разширяване на дела на познат, но сравнително слабо разпространен на пазара продукт – застраховка срещу безработица“, която се свързва с компенсиране на финансови затруднения, възникнали в резултат от спирането на трудова дейност на застрахованото лице.

➤ Обоснованата необходимост за въвеждане на задължителна застраховка срещу климатични промени, която ще възмезди лицата за понесени загуби от настъпили щетносни събития и би заместила плащанията от държавния и общинските бюджети, свързани с компенсиране на загуби от гореспоменатия вид.

Считам, че така формулираните и представени приноси имат значимост за науката и практиката. Те допринасят за генерирането на нови идеи и за практическа приложимост в областта на застраховането.

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд

След подробното ми запознаване с представения дисертационен труд не установих наличието на съществени пропуски, неточности или противоречия. Може би някои постановки по изследваната проблематика не съвпадат с моите схващания, но това са персонални трактовки и интерпретации на докторантката и те могат да бъдат защитени от нея. Бележките ми имат както препоръчителен характер за бъдещите изследвания на докторантката, така и относно открити от мен слаби моменти в работата:

➤ На много места намирам реализирано голямото желание на докторантката да ни поднесе колкото е възможно по-богато съдържание, което води до разпиляване в не винаги подходящи детайли и съществени подробности. На места преобладава разказният стил, коментиране и излагане на общоизвестни трактовки. Препоръчвам на докторантката в следващи свой работи да промени стила си на изказ и да пише „проблематично“, а не „разказно“.

➤ На отделни места в работата се говори много принципно, без да се влиза в конкретика. Това намирам за слабост и препоръчвам да се избягва в бъдеще от докторантката. Навлизането в детайли означава да навлезеш в проблема. Само ако се движиш срещу течението, ще можеш да достигнеш до извора!

➤ В цялата дисертация се наблюдава цитиране на използваната литература и автори не по общовъзприетият стандарт на цитиране, а в скоби, като на много места дори не е посочено заглавието на труда и страницата, от който е цитиран текста. Това прави невъзможно справка с оригиналния текст и затруднява четящия при проявен интерес по материята от негова страна. За в бъдеще да се избягва подобен род цитирания.

➤ Считам, че данните в представените таблици и графики биха могли да се експлоатират още по задълбочено от докторантката. На места не е доловила същината на проблема, който излагат и очертават данните, а се правят опити нещата да се представят и обяснят стандартно – през призмата на световната финансово икономическа криза. Добър опит, но не винаги причината за всичко случващо се е в нея, и звучи „тривиално“ близо 8 г. след края ѝ да си обясняваме актуалните неща на деня с кризата.

➤ В работата преобладава теоретичната насоченост и теоретическите приноси моменти, отколкото практическите такива. Поне в мен останаха неизяснени докрай някои въпроси, свързани с практическата реализация на дадените предложения за разширяване дела на застраховането в икономиката. Може би в последващи разработки докторантката ще изясни освен теоретичните и практико – приложните механизми на реализация на предложенията си.

➤ Не се акцентира на основните проблеми и на основните приноси ясно и категорично, а те се излагат плахо. Докторантката трябва по-смело и по-ясно да откроява и да излага личните си приноси, както и собствените си научни позиции и предложения, които отправя към практиката, без да се притеснява от авторитета на учените или практиците, с които би влязла в полемика.

V.Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният за защита дисертационен труд на докторант Василена Стоева представлява авторски научен текст, съдържащ достатъчен набор от анализи, авторови изводи, доказващи научните и интерпретативни възможности на автора, и теоретични приноси моменти.

Докторантката познава добре научната литература и постижения в тази област, и в много по-слаба степен самата застрахователна практика, което ѝ е позволило да изследва актуален проблем, какъвто е увеличаване дела на застраховането в икономиката на България и да му предложи теоретично решение. За целта тя е осмислил критично съществуващите проблеми и е изложила основните причини за състоянието на застраховането в момента. Дадените от докторантката предложения за увеличаване дела на застраховането в икономиката на страната са логически и аргументирани, но са лишени от по-задълбочено прецизиране, което ги прави трудно приложими в практически аспект. Техният принос е по-скоро теоретически, отколкото практически.

Докторантката е приложила към дисертационния труд общо четири публикации – една студия, една статия и два доклада, публикувани в

реферирани сборници. Представените публикации отразяват части от дисертационния труд и му осигуряват публичност.

На база посочените положителни резултати, както и характера на критичните бележки, в качеството им на препоръки в процеса на бъдещата научно – изследователска дейност, предлагам на почитаемото научно жури да гласува за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Василена Георгиева Сточева по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (застраховане)“.

София
12.03.2018 г.

Изготвил становището:.....
/доц. д-р Жельо Христозов/